

M.B.H.G. – B.R.O.H.
Directie Stedenbouw
De Heer Fr. TIMMERMANS
Gemachtigd ambtenaar
CCN-Vooruitgangstraat 80 - bus 1
1035 Brussel

Onze ref : DS : 04/PFU/469897

DML JFL/2043-0117/05/2011-383PU

Brussel,

Uw ref. : AVL/ah/BXL-2.129/s535/CDU

Bijlagen : 1 dossier + 3 exemplaren van de bijkomende informatie

Geachte,

Betreft : BRUSSEL. Vautierstraat / Leopoldspark. Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen. Aanvraag voor unieke vergunning m.b.t. de renovatie van de beschermde kloostervleugel. Eensluitend advies.

Dossier behandeld door M.-Z. Van Haeperen, DS et door J.-Fr. Loxhay, DML.

In antwoord op uw aanvraag van 4 januari 2013, ontvangen op 8 januari, en na analyse van de bijkomende inlichtingen ontvangen op 28 maart, sturen wij u het **eensluitend gunstig advies onder voorbehoud** dat onze Commissie heeft uitgebracht tijdens haar vergadering van 3 april 2013 over bovengenoemd onderwerp.

Tijdens de zitting van 30 januari 2013 was gebleken dat ze op basis van de ingediende documenten geen advies kon formuleren. Daarom had ze bijkomende informatie gevraagd volgens de bepalingen van artikel 177, §2 van het Brussels Wetboek voor de Ruimtelijke Ordening. De toelichting van het ontwerp door de architecten op 14 maart in aanwezigheid van de DML en de bijkomende informatie maken het mogelijk volgend eensluitend advies uit te brengen.

Over het algemeen levert het ontwerp een meerwaarde op voor de beschermde kloostervleugel aangezien het de ruimtelijke kwaliteit ervan ten goede komt, de elementen met erfgoedwaarde herwaardeert en de circulatie van de bezoekers verbetert. De aanvraag wordt door de KCML dan ook goedgekeurd onder voorbehoud:

- in het kader van de procedure te onderzoeken in hoeverre het haalbaar is het bestaande luik op de binnenplaats te verbouwen tot een volwaardige leveringstoegang. Dat zou een eenvoudige en logische oplossing bieden om het ondergrondse niveau te bedienen en is daarom verkieslijk boven het huidige ontwerp dat erin bestaat het niveau van de hal aan te passen. De aanvraag kan op dit punt dan ook slechts goedgekeurd worden indien men bewijst dat geen enkele andere oplossing bestaat. Beide opties moeten daarom gestaafd worden met grafische documenten.
- het ontwerp van de daklantaarns op niveau +4 te preciseren,

De Commissie moedigt de aanvrager en de museumdirectie ook aan het buitenschrijnwerk van de kloostervleugel te vervangen in de huidige fase van de werken.

De bouwaanvraag betreft volgende ingrepen aan de als monument beschermde “kloostervleugel” van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen:

- × de ontmanteling van de uit de jaren 1980 daterende museuminrichting op de 1ste en 2de verdieping en de herinrichting ervan tot “vleugel van de biodiversiteit” (niveau’s +2 en +4),
- × de verbouwing van de circulatiekern aan de westzijde van de kloostervleugel (Vautier-vleugel) om de doorstroming van de bezoekers tussen de verschillende niveaus te verbeteren,
- × de aanpassing van de toegang vanaf de Vautierstraat,
- × het verbeteren van de doorgang tussen de kelder van de kloostervleugel en de “Cerau-zaal” die in de jaren 1990 gebouwd werd door het overkappen van de binnenplaats,
- × het herstel van de natuurlijke lichtinval via de bestaande maar dichtgemaakte ramen op de 1ste verdieping en, op de 2de verdieping, via de oculi en de lichtkap,
- × de compartimentering van de betonnen spiltrap en van de ventilatietoestellen in de parkvleugel.

De KCML bracht over dit project al een principeadvies uit tijdens haar vergadering van 19/10/2011. De huidige aanvraag voor unieke vergunning komt gedeeltelijk tegemoet aan de opmerkingen die zij in dat kader formuleerde. De aanvraag bevat een kwaliteitsvol dossier en is gestaafd met een goede historische studie. De Commissie formuleert hierover volgende bemerkingen.

De westelijke circulatiekern

Aan de zijde van de Vautierstraat wordt het bestaande vloerpeil van de inkom – dat overeenstemt met het oorspronkelijke niveau van 1885 – met 60 cm verlaagd en worden de treden voor de ingang verwijderd. Deze zware ingreep is gemotiveerd door de vraag van het KBIN naar een betere toegankelijkheid van de tentoonstellingsruimte op het niveau -1 van de overdekte binnenplaats, om de aanvoer van de museumobjecten te vergemakkelijken. Dit punt werd door de ontwerpers toegelicht in het kader van de bijkomende inlichtingen (het betreft niet de toegang van PBM of de leveringen voor de catering).

Hoewel de Commissie begrip heeft voor de functionele noden van het Museum, betreurt ze deze optie omdat het wegnemen van de treden de compositie van de gevel niet ten goede komt. Ook wijkt het nieuwe vloerpeil af van het oorspronkelijke ontwerp waardoor het moeilijker wordt op korte of middellange termijn opnieuw te evolueren naar de originele compositie van de gevel hoewel dat de architectuur ervan ten goede zou komen en een stedenbouwkundige meerwaarde zou opleveren.

Volgens de beschikbare informatie vormen de voorgestelde werken schijnbaar de enige oplossing voor de aanvoer van museumobjecten naar de “Cerau-zaal”. De aanvraag laat echter de mogelijkheid onbenut om het bestaande toegangsluik naar het niveau -1, dat zich onder de binnenplaats bevindt, te verbouwen tot een volwaardige leveringstoegang. Men zou het luik echter zonder zware ingrepen kunnen uitrusten met een goederenlift in een nieuwe, lichte constructie en die toegankelijk maken via een hellend vlak vanaf het hekken aan de Vautierstraat. Voor zover de inrichting van de ondergrondse ruimten dit toelaat, lijkt dit een logische en functionele keuze die het globale ontwerp niet in het gedrang brengt en die budgetvriendelijker is dan wat vandaag voorgesteld wordt. **De Commissie vraagt dit punt in het kader van de procedure verder te onderzoeken en te staven aan de hand van globale plannen van het museum.** Het feit dat de opdracht van de ontwerpers zich beperkt tot de kloostervleugel mag geen reden zijn om dit punt niet te verdiepen.

Slechts indien uitdrukkelijk bewezen wordt dat inkom aan de Vautierstraat de enige mogelijke toegang vormt voor museumobjecten, formuleert de KCML verder geen verder bezwaar tegen het ontwerp onder voorbehoud dat de voordeur wordt uitgevoerd volgens het aangepaste ontwerp dat werd ingediend met de bijkomende informatie (bovendeel van de deur uitgevoerd in bepleisterd metselwerk). De definitieve plannen en tekeningen moeten ter goedkeuring voorgelegd worden aan de DML.

De glaskap

De zalen op de 2de verdieping worden verlicht via de oculi in de kromming van het dak en het principe van de oorspronkelijke zenitale lichtinval onder de glazen dakruiter wordt hersteld. De nieuwe glasstroken worden geïntegreerd in de gyproc voorzetwanden die de gebogen vorm van de metalen dakstructuur aannemen. Aangezien de wanden de ventilatiebuizen omvatten zijn ze dikker dan de oorspronkelijke.

De Commissie aanvaardt deze optie op voorwaarde de plaatsing van de daklantaarns te herzien in functie van de nieuwe plafondafwerking en daarbij de oorspronkelijke toestand als leidraad te nemen zoals voorgesteld in de toelichtingsnota van de bijkomende informatie. Het glas zal dus niet boven het gebogen metalen dakspant aangebracht worden zoals voorkomt op de plannen van de bouwvraag, en de metaalstructuur zal niet zichtbaar zijn voor de bezoekers. De aangepaste plannen m.b.t. dit onderdeel moeten vooraf ter goedkeuring voorgelegd worden aan de DML.

Het buitenschrijnwerk

De ontmanteling van de tentoonstellingsruimten biedt als belangrijkste voordeel dat ze opnieuw daglicht zullen ontvangen. In tegenstelling tot het voorontwerp, voorziet de huidige aanvraag echter het behoud van de raamkozijnen van de 2de verdieping. De bestaande ramen openen naar buiten toe en zijn weinig kwalitatief. Ze werden sinds hun plaatsing, 30 jaar geleden, nooit onderhouden. Sommige verkeren in slechte staat, zijn kromgetrokken en onmogelijk te openen of te sluiten. De optie om de ramen te behouden komt dan ook het project niet ten goede en is in tegenspraak met de intentie om de energieprestatie van het gebouw te verbeteren. Ze is ook onverenigbaar met de installatie van een doeltreffende ventilatie.

De KCML dringt er bij de aanvrager en bij de museumdirectie dan ook op aan om de ramen van de 2de verdieping te vervangen door een aangepast model om de beschermde gevels te herwaarderen, en dit luik uit te voeren in deze fase van de werken. De vernieuwing van het schrijnwerk zal de energieprestatie van de gevels verbeteren wat de meerkost van deze post gedeeltelijk zal compenseren. Het uitstel van de werken naar een volgende fase zou trouwens later budgettair zwaar doorwegen, en de werking van het museum opnieuw verstoren.

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-Secretaris

J. VAN DESSEL
Ondervoorzitter

kopie : **BROH-DS : M.-Z. Van Haeperen**
BROH-DML : M. Vanhaelen, J.-Fr. Loxhay, en per mail : S. Valcke, L. Leirens, N. De Saeger
SUM Project, H. Jacobs, architect, Waterlooilaan 90 1000 Brussel
KBIN, Mme Pisani, Conservateur, Rue Vautier 29, 1000 Bruxelles